

**Міжнародний
Республіканський Інститут**

вул. Софіївська, 18, офіс 2
01001 м. Київ, Україна
38 (044) 229 - 24 - 40
38 (044) 228 - 28 - 25 факс
Web site: www.iri.org

**ПОПЕРЕДНЯ ЗАЯВА МІЖНАРОДНОГО РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО
ІНСТИТУТУ (МРІ) СТОСОВНО ВИБОРІВ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
31 ЖОВТНЯ 2004 РОКУ**

1 листопада 2004 року

Контактна особа: Стефен Нікс
011-38044-229-2440

МРІ працює в Україні на підтримку демократії з 1992 року. Через роботу з політичними партіями, жіночими та молодіжними організаціями МРІ зробив масштабний та суттєвий внесок у вибори Президента 31 жовтня. Крім надання можливості навчання веденню кампанії політичними партіями та навчання роботі на виборчих дільницях представників основних партій, що працювали на місцях у виборах вчора, МРІ також надавав активну підтримку вдосконаленню професійної спроможності виборних посадових осіб на місцевому рівні.

Протягом 2003 та 2004 років у тренінгах МРІ брали участь тисячі партійних активістів у 14 областях. Крім того, МРІ надавав навчання з правових аспектів діяльності правникам, що представляють політичні партії. Шляхом концентрації зусиль на розвитку політичних партій на первинному рівні, підтримки розбудови коаліцій та юридичної підтримки інтересів, діяльність МРІ було спрямовано на підсилення здатності партій утримувати комунікацію з широкими верствами населення у суспільстві по тих суттєвих питаннях, що хвилюють виборців. Роботу МРІ підкріплює надія на зростання довіри громадськості та її залучення до діяльності політичних інститутів України.

МРІ направив на місце делегацію в складі 25 осіб, які представляють ряд політичних партій у Сполучених Штатах Америки та в Європі; у складі делегації - експерти, які були спостерігачами на виборах у багатьох країнах по всьому світі, включно з такими країнами: Україна, Росія, Беларусь, Грузія, Азербайджан, Румунія, Німеччина, Казахстан, Македонія, Монголія, Гватемала, Гондурас, Гаїті, Мексика, Соломонові острови, Індонезія, Афганістан, Албанія, Тайвань, Хорватія, Узбекистан, Молдова, Киргизстан.

Співголовами делегації є член Парламенту Об'єднаного Королівства, Віце-Голова Вестмінстерського Фонду за демократію пан Майкл Тренд та шановний суддя Федерального суду США пан Богдан А. Футей.

За два місяці до дня виборів МРІ направив своїх співробітників до дев'яти регіонів провести широкі регіональні дослідження передвиборної ситуації. Крім того, на місцях МРІ організував місцевий моніторинг виборів у кожній з 25 областей. Щотижня виконавці моніторингу звітували про стан загального політичного середовища, приділяючи особливу увагу втручанням держави у виборчий процес та дотриманню виборчими комісіями виборчого законодавства. З інформації, поданої у цих оцінках та звітах, стає очевидним систематичне й скоординоване використання державних ресурсів на загальнонаціональному рівні, що створило атмосферу залякування й страху з метою справити тиск на людей підтримати кандидатуру, яка користується підтримкою органів державного управління.

Дослідженнями було викрито масові неточності у списках виборців, несправедливі й незаконні дії під час формування та функціонування територіальних і дільничних комісій, а також повідомлення з джерел, що заслуговують на довіру, про залякування виборців місцевими державними адміністраціями у кожному регіоні країни.

Наприклад, у Сумській області виборним членам міських Рад неодноразово погрожували втратою робочого місця у разі їх участі в навчальних програмах МРІ, що їх було розроблено для підвищення рівня їх усвідомлення своїх прав у якості члена виборчої комісії згідно виборчого законодавства.

Делегація дійшла висновку, що виборчий процес в Україні та пошук демократії зробили крок назад. З моменту проголошення незалежності ці загальнонаціональні вибори - восьмі. Хоча усі країни переживають виборчі проблеми на шляху до демократії, проблеми в Україні є більшими, ніж вони мали б бути за умови можливостей, що їх Україна має для виправлення багатьох з цих проблем. Уряд України має зробити негайні кроки для вдосконалення управління й проведення другого туру голосування.

На додаток до аналізу передвиборчої ситуації делегацією було задокументовано під час виборів наступні проблеми:

- державні владні структури використовують такі державні ресурси, як школи, державні підприємства, лікарні та системи громадського транспорту для змушення студентів, працівників держпідприємств, а також громадян, засоби існування яких залежать від послуг, що їх надає держава, вести проти їх власної волі кампанію на користь кандидата, якого підтримують органи державного управління;
- заангажоване залучення служб охорони, війська та правоохоронних органів на підтримку кандидата від влади;
- неспроможність загальнонаціональних та місцевих державних і приватних електронних засобів масової інформації забезпечити неупереджене й справедливе висвітлення опозиційних кандидатів чи їх доступ до ЗМІ;
- розпуск членів виборчих комісій перед самим днем виборів

- співпраця з іноземними органами державного управління для створення можливості Президенту іноземної держави відвідати Україну з триденним візитом та висловити свої думки стосовно одного з кандидатів напередодні дня виборів у спробі вплинути на голосування. Крім того, воєнний парад, що мав місце у Києві за три дні до виборів, може розглядатися як спроба залякування виборців.

У день виборів МРІ спостерігав багато проблем, включно з наступними:

- 1) списки виборців складено недбало, чого не було у такому масштабі раніше, і що мало наслідком відмову людям у їх праві голосу, а також багато додаткових прізвищ у списках виборців, по яких є неможливим ведення підрахунку, і ця проблема є поширеною й виглядає системною;
- 2) по всій країні було також помічено втручання у виборчий процес осіб, що не мають на це повноважень, ;
- 3) з джерел, що заслуговують на довіру, надійшли повідомлення про перевезення виборців автотранспортом між областями та виборчими дільницями з метою багаторазового голосування;
- 4) серйозне занепокоєння викликає велика розбіжність в результатах вихідного опитування.

Якщо зробити підсумок, оцінка виборів провадиться як у день виборів, так і протягом усієї виборчої кампанії. На обох напрямках на думку МРІ Україна не досягає міжнародних стандартів значною мірою.

На засадах того, що подано вище, МРІ вважає, що державні органи управління мають зробити наступне у підготовці до другого туру виборів 21 листопада:

- замінити тих членів дільничих або територіальних виборчих комісій, які були помічені у підробці документів
- розпочати повний перегляд списків виборців на кожній виборчій дільниці для виправлення неточностей
- забезпечити двом кандидатам, які вийшли до другого туру, рівний обсяг часу у державних засобах масової інформації, а також рівний доступ до приватних ЗМІ
- негайно порушити справи проти осіб, які порушили виборче законодавство
- полегшити акредитацію додаткової кількості міжнародних спостерігачів на другому турі голосування

Крім того, беручи до уваги дуже важливу роль, що її мають відігравати суди у вирішенні спірних виборчих питань, у світлі недавнього рішення щодо виборів мера Мукачеве, судова система має діяти незалежно і у якості члена виборчої комісії дотримуватися принципу верховенства права.